MOTYW KOBIETY W LITERATURZE

NA WYBRANYCH PRZYKŁADACH

Pierwsza kobieta

Wszystko zaczęło się od Ewy, kobiety z Raju, pierwszej niewiasty stąpającej po ziemi, pramatki ludzi. Stworzona z żebra Adama jest jednocześnie pierwszą żoną i pierwszą grzesznicą. Kiedy ulega namowom węża, w którego wcielił się szatan, kładzie kres rajskiej szczęśliwości, stając się symbolem grzechu, ale także ludzkiej ciekawości i kuszenia – to w końcu ona namawia męża do skosztowania owoców z drzewa poznania dobra i zła. Jej czyn oznacza więc sprzeniewierzenie się woli boskiej, co naturalnie ma swoje poważne konsekwencje. Usłyszy od Boga kategoryczne słowa:
„W bólach będziesz rodziła dzieci”.

Mitologiczna galeria kobiecości

Królową Olimpu w mitologii greckiej jest Hera, córka Kronosa i Rei, siostra i żona Zeusa – najwyższego z bogów. Jest opiekunką kobiet, żon i położnic, patronką macierzyństwa i małżeństwa. Nieustannie jednak cierpi z powodu zdrad swojego męża, a próbując im zapobiec, nie przestaje walczyć z kochankami niewiernego. Znamienny jest również jej udział w konkursie piękności, który wygrywa Afrodyta, co sprawia, że Hera staje się wrogiem Trojan.

Afrodyta to z kolei bogini miłości, żona Hefajstosa, opiekunka żeglarzy.

Pieczę nad lasami sprawuje Artemida, natomiast Atena uosabia mądrość, jest również boginią pokoju i słusznej wojny.

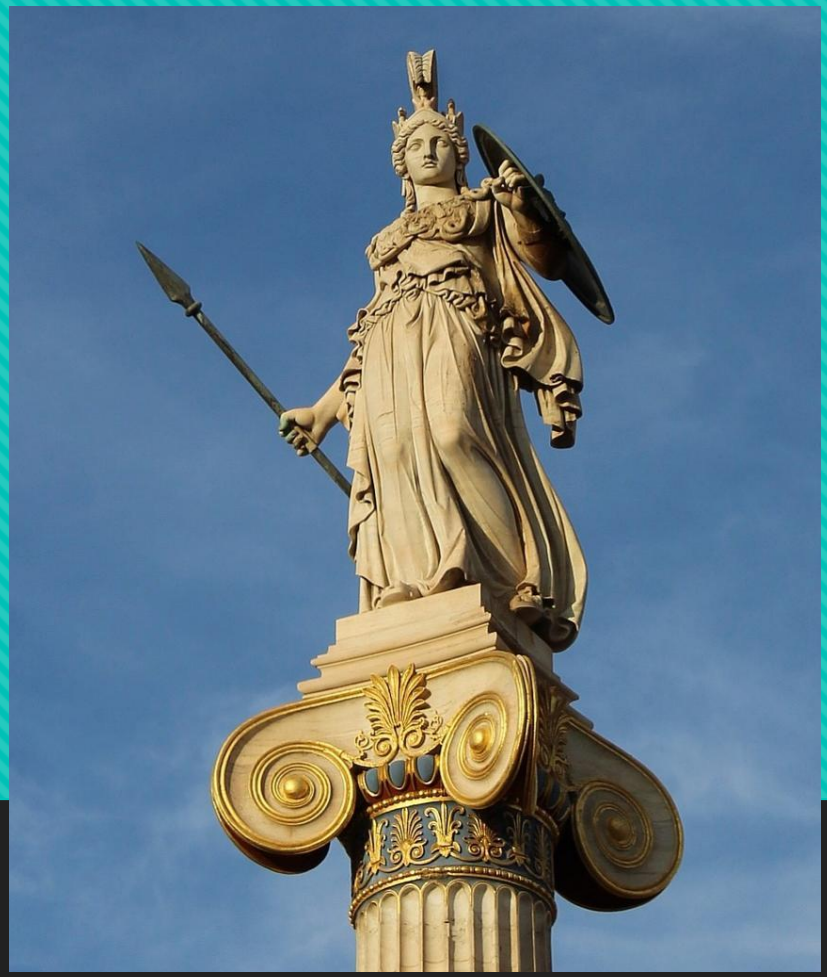

Archetypem żony wiernej jest Penelopa z *Odysei* Homera – lojalna i oddana czeka na męża przez dwadzieścia długich lat.

Demeter. Bogini płodności, dowiedziawszy się o losach zaginionej córki Kory, sprawia, że ziemia staje się jałowa i bezpłodna.

Od cierpień macierzyńskich nie jest wolna również Niobe, żona króla Teb, która po stracie dzieci zmienia się w płaczący kamień.

Kobieta zbuntowana i niepokorna – taką postać zna już literatura starożytna. Antygona, sprzeciwiając się władzy i prawu, kończy jednak tragicznie. Ma zostać zamurowana żywcem, ostatecznie popełnia samobójstwo, ale przecież swojego brata grzebie w imię wyższości praw moralnych i boskich. Przeciwieństwem buntowniczki jest jej siostra Ismena, pokorna i pełna lęku, która napomina najbliższą sobie kobietę, usiłując odwieść ją od nielegalnego pochówku.

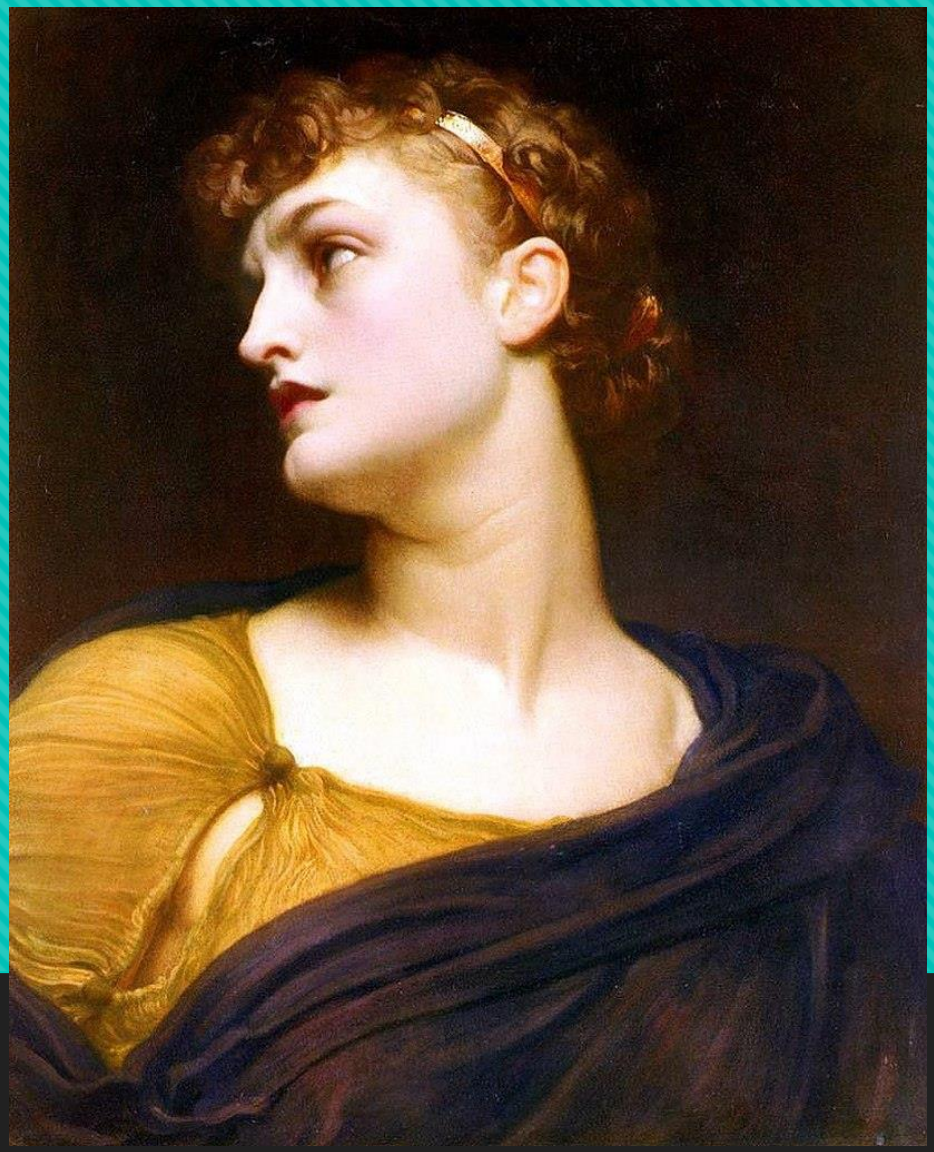

KOBIETY W ŚREDNIOWIECZU

W średniowiecznej Europie podział płci wiązał się bezpośrednio z zadaniami, które pełniono w gospodarstwie. Kobiety zajmowały się pracą w kuchni, hodowlą drobiu, wychowaniem dzieci (zwłaszcza płci żeńskiej), tkactwem oraz szyciem. Z tego powodu często zawierano powtórne małżeństwa, ponieważ mężczyźni sami nie potrafili zapewnić sprawnego funkcjonowania gospodarstwa domowego. Średni czas trwania małżeństwa wynosił 10 lat, co wiązało się np. z częstą śmiercią kobiet w trakcie porodu czy wczesną śmiercią mężczyzn w trakcie wypraw wojennych bądź na łowach.

Według ówczesnego prawa kościelnego, aby założyć rodzinę dziewczynka musiała mieć co najmniej 12 lat, chłopiec zaś 15. Małżeństwa zawierane były stosunkowo wcześnie, z tego też powodu niemal regułą stały się małżeństwa dwukrotne. Po śmierci męża wdowa miała prawo do dysponowania majątkiem i mogła sama wybrać sobie następnego męża. Dotyczy to głównie ziem polskich, w zachodniej Europie najwięcej przywilejów posiadał najstarszy syn.

DAMA SERCA

Należy do wyższych sfer.

- Jest nieskazitelna, piękna i dobra.
- Wspiera duchowo swego wybranka, o nią i w jej imieniu są toczone pojedynki.

Przykłady: Izolda („Dzieje Tristana i Izoldy”), Ginewra („O królu Arturze i rycerzach Okrągłego Stołu”)

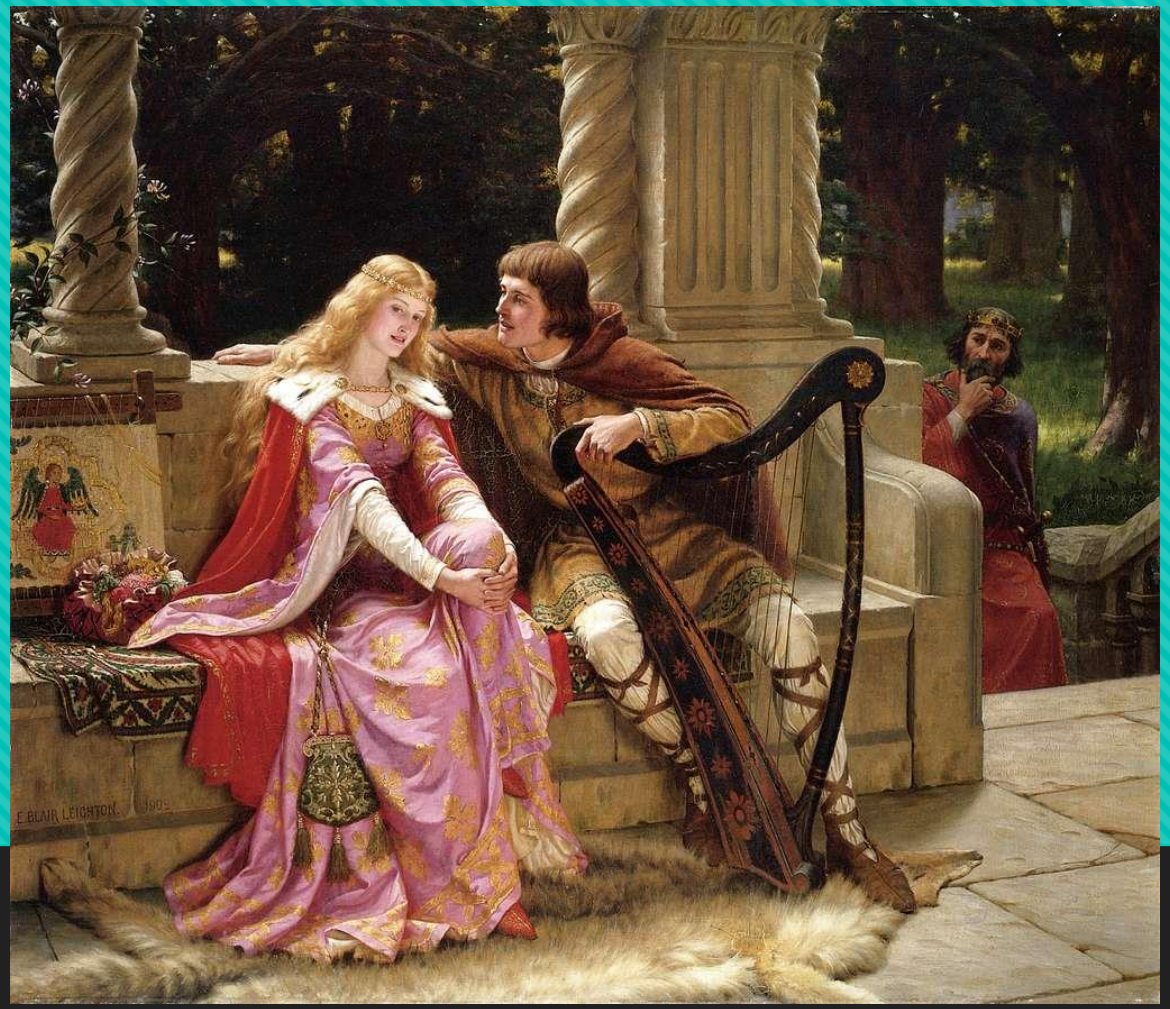

Liryka maryjna

Silny nurt w kulturze epoki – Matka Boska jest szczególnie istotną postacią średniowiecznego życia religijnego.
Jej pośrednictwo między ziemią a wysokościami urzekało ludzi epoki. Cały dział poezji średniowiecznej określany jest jako liryka maryjna. Należy do niej najstarszy hymn – Bogurodzica i zabytkowe „Żale Matki Boskiej pod krzyżem”.

KOBIETA W EPOCE RENESANSU

Renesans docenił kobietę. Głośno twierdzono, że gdyby mogły się kształcić, byłyby równie doskonałe jak mężczyźni. W Hiszpanii, w Alcala powstała zresztą w XVI w. szkoła żeńska. Wykształcona dama nie była dziwnym zjawiskiem we Florencji. Sławne damy epoki to córki Tomasza Morusa, opiewana przez Michała Anioła poetka Vittoria Colona, słynna Małgorzata z Nawarry, piękna Louise Labé z Lyonu czy właścicielka pierwszego salonu paryskiego – żona Jeana de Morel, koniuszego Katarzyny Medycejskiej. Można wymieniać dalej – niezapomniane władczynie (Elżbieta I w Anglii, Katarzyna Medycejska, Izabela Kastylijska), a także faworyty, jak Diana de Poitiers…

Niepowtarzalna literacka kreacja kobiety demonicznej, femme fatale – lady Makbet

Desdemona – postać fikcyjna z tragedii Williama Szekspira Otello. Wenecjanka, córka senatora, żona tytułowego bohatera. Pozostaje wierna i lojalna wobec męża, jednak ten, za sprawą intrygi, podejrzewa ją o cudzołóstwo.

BAROK

Barok lubił kontrasty, które odgrywały ogromną rolę zarówno w literaturze, jak i sztuce. Miały one także duży wpływ na kształtowanie się nowych kanonów, w tym także kanonu kobiecego piękna. W przeciwieństwie do poprzedniej epoki teraz przestała się liczyć niewieścia wrażliwość, delikatność i subtelność. Barokowa kobieta jest osobą zmienną, zimną jak lód i niestateczną. Przestała być przedmiotem zachwytu, a stała się obiektem fascynacji fizycznej, cielesnej.

W literaturze baroku odnajdziemy wiele opisów charakteryzujących kobiety. Często pisał o nich m. in. Jan Andrzej Morsztyn. W jednym z najbardziej znanych jego utworów "Niestatek", poeta zwraca uwagę na to, że uroda kobieca jest kwestią subiektywną i zależy od różnych sytuacji. Najpierw opisuje niezwykłą urodę kobiety i zachwyca się jej przymiotami:

„*Oczy są ogień, czoło jest zwierciadłem,*
Włos złotem, perłą ząb, płeć mlekiem zsiadłem,
Usta koralem, purpurą jagody",

by potem stwierdzić, że wszystko to zmienia się diametralnie w momencie kłótni. Gdy panuje zgoda, to ukochana jest piękna, łagodna i wzbudza pożądanie, natomiast gdy dochodzi do zwady, nabiera wprost cech upiora, co powoduje, że zraża do siebie każdego mężczyznę. Warto zaznaczyć, że barokowy poeta mówi tutaj wyłącznie o wyglądzie fizycznym, natomiast nie przedstawia stanów emocjonalnych. Szczegóły jej urody zostały podkreślone epitetami nazywającymi drogocenne klejnoty: "włos złotem";" ząb perłą";" usta koralem" i zjawiska natury przyjazne człowiekowi: „oczy są ogień". Określenia te są wyszukane i eleganckie. Jednak ta sama kobieta, odtrącająca uczucia, staje się brzydka i odrażająca. Już nie jest młoda ani piękna, jest stara brzydka i niewarta zainteresowania.

VLTIMVS
ANTE OMNES
DE
PARTA PA
TRIVMPH

OŚWIECENIE

„Żona modna”– Ignacy Krasicki

Bohaterką satyry jest młoda kobieta, która zupełnie bezkrytycznie ulega ówczesnej modzie. Uwielbienie wszystkiego, co francuskie w przypadku bohaterki satyry Krasickiego praktycznie nie ma granic. Zachowania, pozy żony modnej zostały starannie wystylizowane, z reguły jako naśladownictwa bohaterów francuskich powieści sentymentalnych. Chce ona też żyć w sztucznym świecie zbudowanym na wzór literackich punktów odniesienia. Stąd całkowita przebudowa dawnego polskiego dworu szlacheckiego, w ogrodzie różne świątynie Diany, belwederki na wzgórzach, eliminacja „niemczyzny” jako pozostałości wpływów saskich. Żona modna jest postacią o groteskowo przerysowanym charakterze, zachowaniach. Jednak trudno opłakiwać małżonka, który ożenił się głównie z chęci posiadania jej wiosek dziedzicznych graniczących z jego posiadłościami.

ROMANTYZM

Grażyna – Adam Mickiewicz

Tytułowa bohaterka była żoną księcia Litawora, córką dziedzica Lidy. To kobieta jeszcze młoda, ale już dojrzała, piękna („grażas" po litewsku znaczy piękny), z pewnością silna, sprawna fizycznie – udowodniła to na placu boju, w ciężkiej zbroi męża. Chętnie oddawała się męskim rozrywkom: polowaniu, jeździe konnej, fechtunkowi. Miała duży wpływ na Litawora, służyła mu radą i pomocą, chętnie też towarzyszyła księciu podczas łowów. Najważniejszą cechą charakteru Grażyny był gorący patriotyzm i odwaga, siła charakteru. Jej bohaterska postawa zapobiegła sporom, wewnętrznym podziałom Litwy, które uniemożliwiłyby zwycięstwo nad Krzyżakami. Odwagi wymagało nie tylko zbrojne wyruszenie przeciwko rycerzom Zakonu, ale również przeciwstawienie się woli męża, przyjęcie należącej do niego roli wodza. Księżna do końca zachowała niezłomną postawę, zginęła w walce (podczas bitwy została ciężko raniona z broni palnej, umarła już po przybyciu męża na pole zmagań z Krzyżakami). W imię miłości ojczyzny oddała życie. Jej czyn doprowadził również do moralnego odrodzenia męża.

Balladyna – Juliusz Słowacki

Balladyna była wiejską dziewczyną, córką biednej wdowy, siostrą Aliny, kochanką Grabca. Pewnego dnia (za sprawą Goplany, zazdrosnej o Grabca) w domu sióstr pojawił się hrabia Kirkor. Pokochał obie dziewczyny, a jego żoną miała zostać ta, która nazbiera więcej malin. Przegrywając rywalizację, Balladyna zabiła Alinę w lesie, jej zniknięcie tłumaczyła ucieczką siostry z kochankiem. Tak zaczyna się wielka kariera Balladyny, tak też wstępuje na drogę zbrodni, nieprawości, życia jakby nie było Boga. Poślubiwszy hrabiego, wyrzeka się matki, odtrąca dawnych znajomych, szczuje psami Grabca, wraz z Kostrynem spiskuje przeciw mężowi. Pod przepaską ukrywa krwawe znamię na czole, piętno popełnionej zbrodni. Licząc, iż Pustelnik pomoże jej usunąć znamię, opowiada mu o zbrodni. Balladyna to osoba bezwzględna, władcza, przebiegła, uparta, zdolna do każdej podłości. Mimo to, odczuwa wyrzuty sumienia, obawia się ujawnienia zbrodni. Tę mroczną postać trzeba uznać za nie tylko bezgranicznie złą zbrodniarkę rodem z baśni, lecz również za bohaterkę tragiczną, demoniczną. Balladyna ginie w chwili zwycięstwa, gdy poniekąd kończy się okres jej niegodziwości, zaczynają sprawiedliwe rządy.

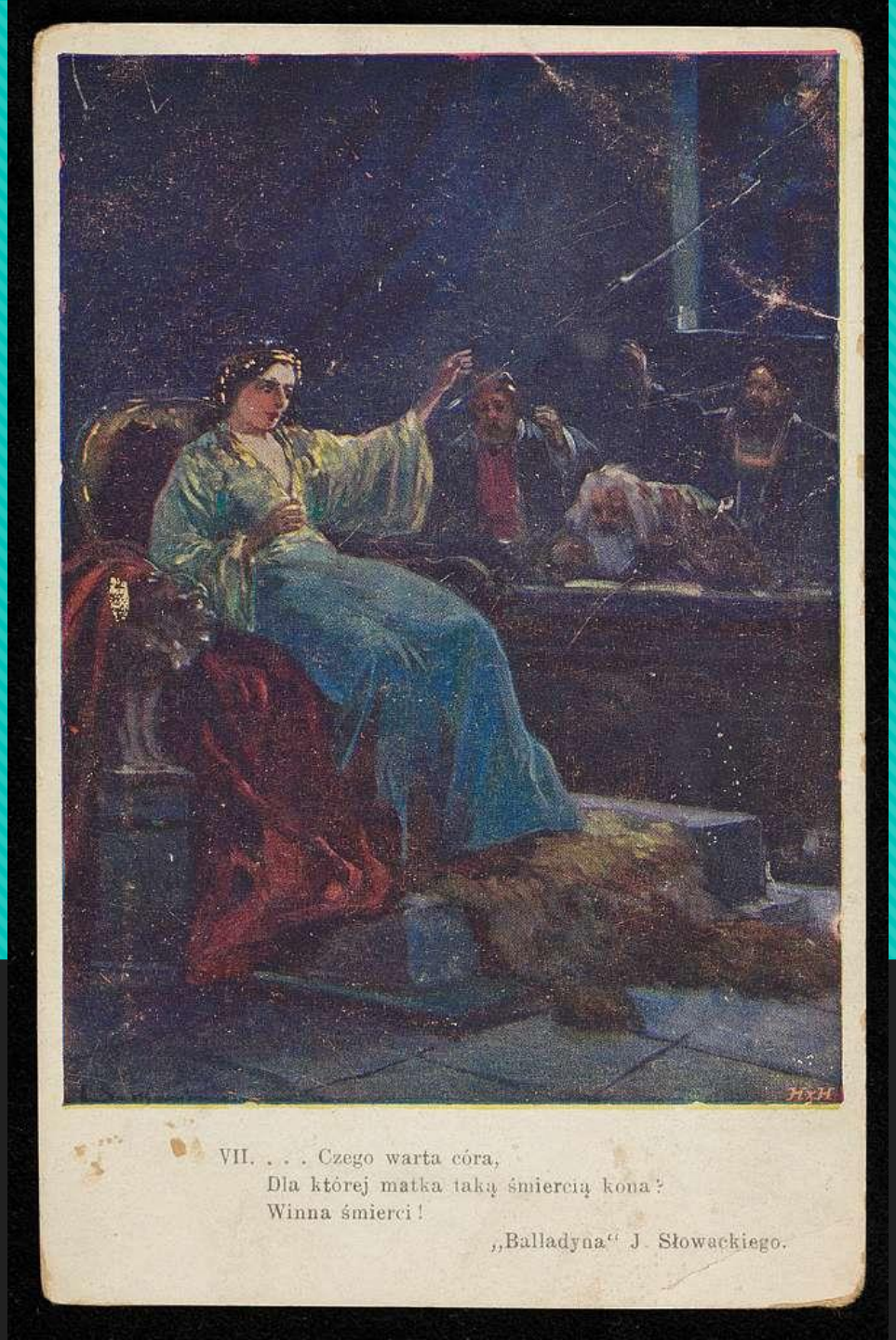

VII. . . . Czego warta córa,
Dla której matka taką śmiercią kona?
Winna śmierci!

„Balladyna“ J. Słowackiego.

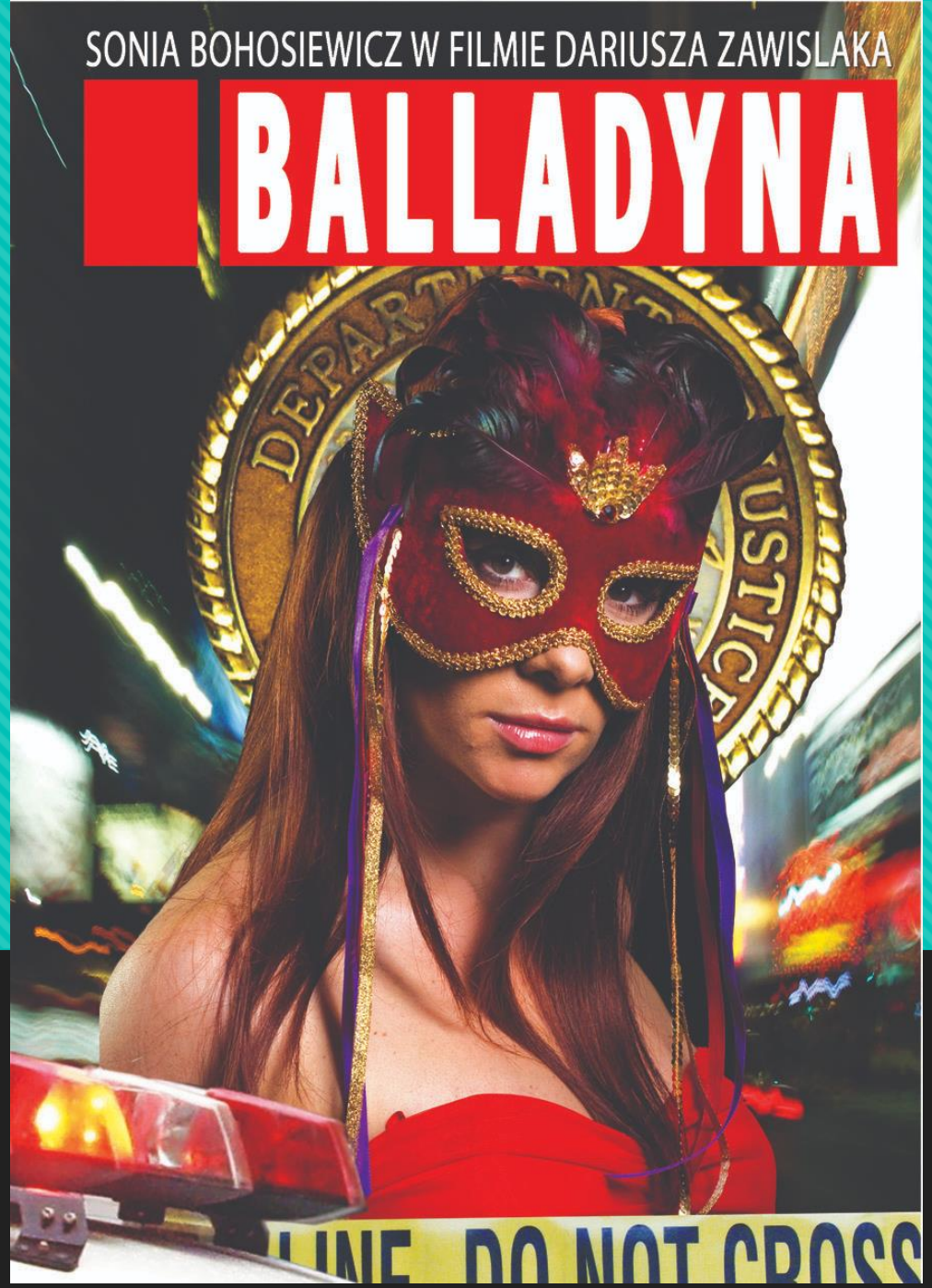

POZYTYWIZM

Lalka Bolesława Prusa – powieść społeczno-obyczajowa Bolesława Prusa publikowana w odcinkach w latach 1887–1889 w dzienniku „Kurier Codzienny", wydana w 1890 w Warszawie w wydawnictwie „Gebethner i Wolff".

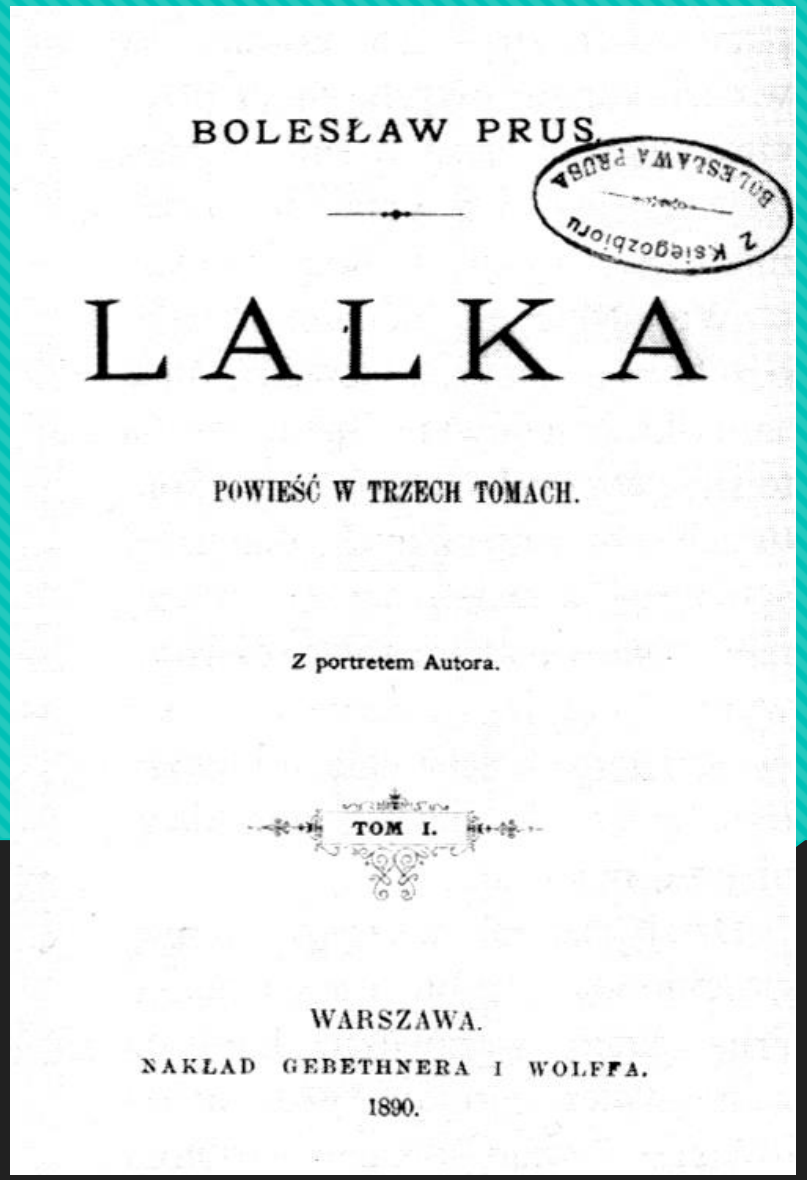

BOLESŁAW PRUS.

Z księgozbioru BOLESŁAWA PRUSA

LALKA

POWIEŚĆ W TRZECH TOMACH.

Z portretem Autora.

TOM I.

WARSZAWA.

NAKŁAD GEBETHNERA I WOLFFA.

1890.

Izabela Łęcka - pochodzi ze starej, arystokratycznej rodziny, która stoi na krawędzi bankructwa. Jest niezwykle piękna, o posągowej urodzie. Wychowana w typowy dla arystokracji sposób: w świecie „wiecznej wiosny", w salonach, na królewskich dworach, na balach i rautach, otoczona tłumem wielbicieli, którzy liczą na olbrzymi posag. Kiedy majątek wyczerpuje się, ojciec usilnie namawia ją, by wyszła za mąż za człowieka, którego stać na zapewnienie jej życia godnego arystokracji. Taki trafia się w osobie Wokulskiego. Początkowo Izabela nie jest w stanie zaakceptować związku z mężczyzną niższego stanu. Ze wstrętem wyobraża sobie siebie, jako „kupcową". Nie potrafi docenić poświęcenia, nie mówiąc o miłości do Wokulskiego. Ale charakter Łęckiej wyklucza miłość do kogokolwiek. Owszem, potrafi kokietować mężczyzn, flirtować z nimi, zabawiać ich rozmową, ale żadnemu nie potrafi okazać uczuć. Potrzebę kochania realizuje poprzez „romans" z zimną rzeźbą Apolla, który jest niejako odbiciem jej samej. Kiedy okazuje się, że ożenek z Wokulskim jest konieczny ze względów finansowych, przyjmuje jego oświadczyny (głównie ze względu na prośby ojca). Jednak nawet wtedy nie potrafi być z nim szczera.

Izabela Łęcka to jedna z największych femme fatale w polskiej literaturze. Tragizm tej postaci polega na tym, że nie zdaje sobie sprawy ze zła, jakie wyrządza innym i sobie samej.

Rafał T
fotopolska.eu
FOTOPOLSKA.EU
255062

Nad Niemnem – społeczno-obyczajowa powieść pozytywistyczna Elizy Orzeszkowej z 1888 roku.

Trzytomowy utwór przedstawia panoramę polskiego społeczeństwa drugiej połowy XIX wieku, nawiązując również do czasów powstania styczniowego. Powieść publikowano po raz pierwszy w odcinkach na łamach „Tygodnika Ilustrowanego" od stycznia do grudnia 1887. W postaci książkowej Nad Niemnem ukazało się w edycji warszawskiego Gebethnera i Wolffa w roku następnym.

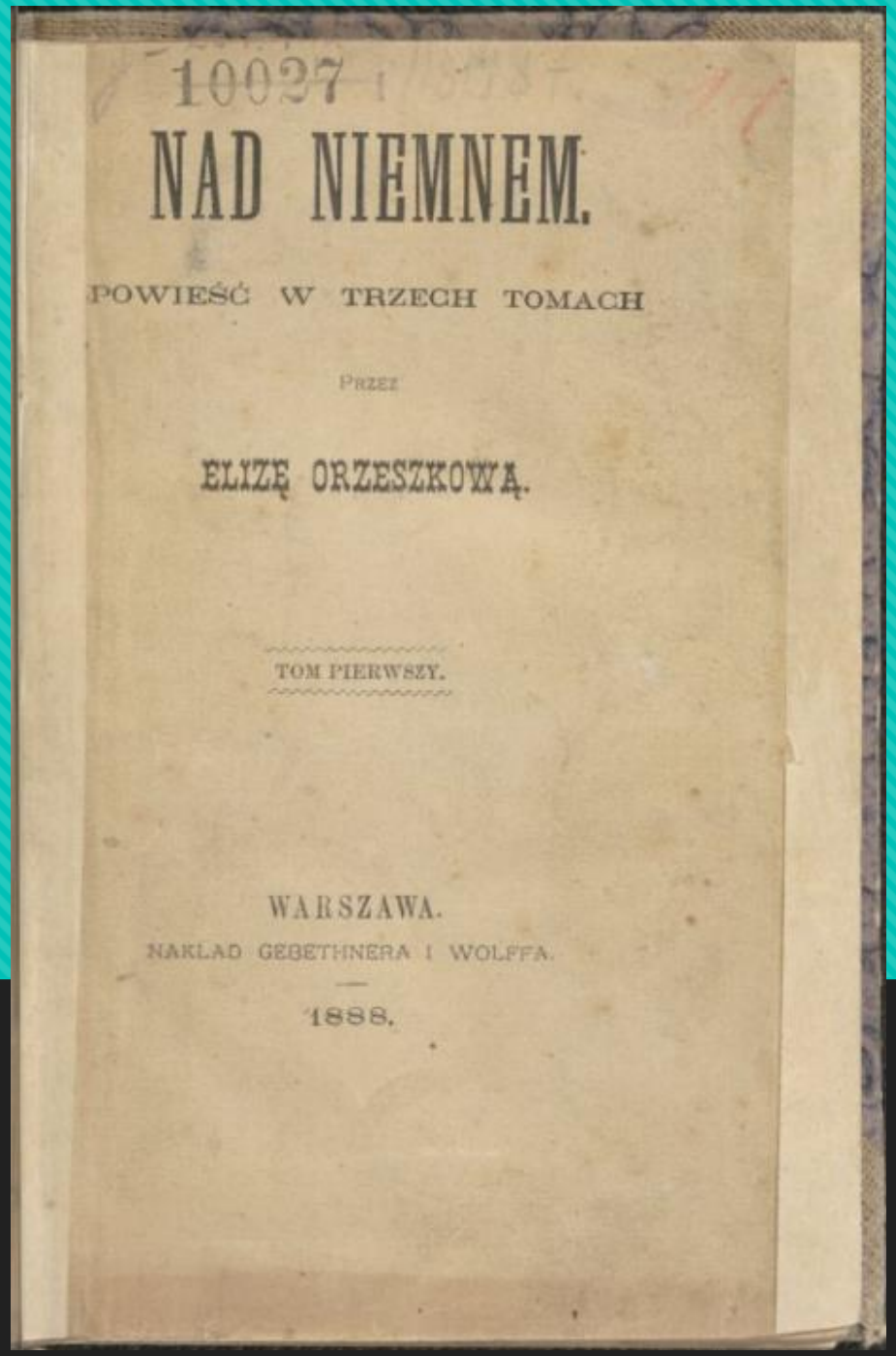

Justyna Orzelska – urodziwa i inteligentna dwudziestoczteroletnia panna, uboga szlachcianka, żyjąca na łaskawym chlebie u bogatszej rodziny Korczyńskich. Kilka lat wcześniej przeżyła nieszczęśliwą miłość do kuzyna, Zygmunta Korczyńskiego, który to związek ze względu na różnice społeczne i materialne, został odrzucony przez matkę Zygmunta, Andrzejową Korczyńską. Justyna stała się niedostępna i dumna. Unikała także życia towarzyskiego. Szokuje rodzinę odrzucając oświadczyny bogatego morfinisty, Teofila Różyca. Jej puste życie zmienia poznanie Jana Bohatyrowicza, który sprawia, że dziewczyna odzyskuje wiarę w siebie. Justyna poznaje i akceptuje ludzi mieszkających w zaścianku, a pod koniec powieści zaręcza się z Jankiem. Jest bohaterką pozytywistyczną, pragnie przyczynić się do poprawiania warunków bytowych ludzi ze wsi.

Marta Korczyńska – kuzynka Benedykta, sierota od dziecka wychowana przez Korczyńskich. W młodości pokochała z wzajemnością Anzelma Bohatyrowicza. Po upadku powstania nie zdecydowała się na małżeństwo z ukochanym, w obawie przed utratą pozycji społecznej, wstydząc się ubogiego adoratora i bojąc się ciężkiej pracy. Od tej pory prowadzi dom Benedykta, wychowała też dzieci Korczyńskich.

Emilia Korczyńska – żona Benedykta, matka Witolda i Leonii. Leniwa i histeryczna egoistka, nieprzejmującą się sprawami domu. Jedynym jej zajęciem jest czytanie romantycznych historii i oddawanie się marzeniom.

ELIZIE
ORZESZKOWEJ

Pani Bovary – wydana w 1857 roku powieść realistyczno-psychologiczna Gustave'a Flauberta o miłości naiwnego wdowca – doktora Karola Bovary'ego – do pozornie cnotliwej córki jego pacjenta – Emmy Rouault. Autor ukazuje w książce upadek kobiety już w chwili zawarcia przez nią związku małżeńskiego.

Utwór umieszczony został w index librorum prohibitorum dekretem z 1864 roku.

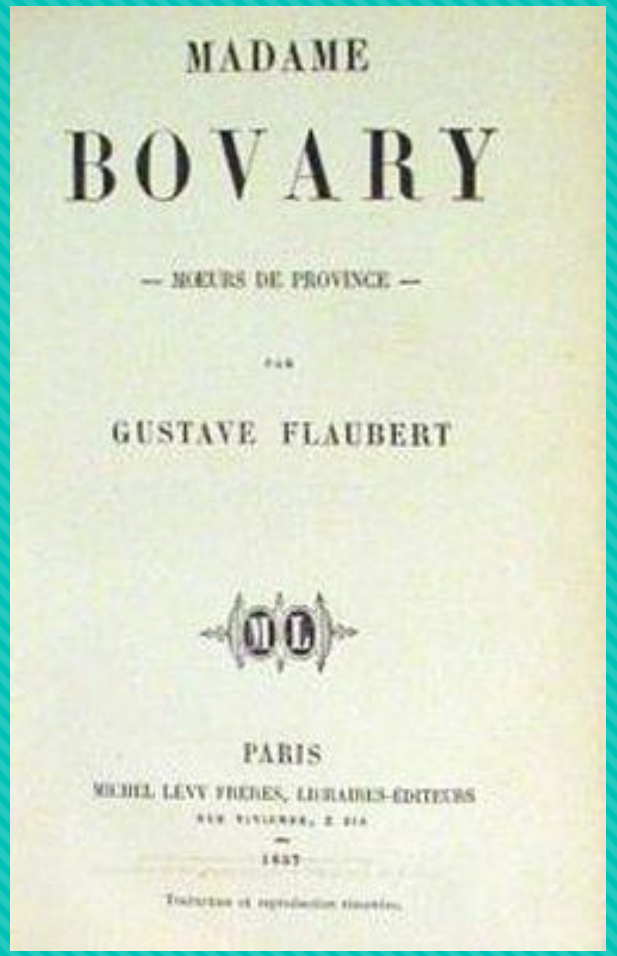
MADAME

BOVARY

— MŒURS DE PROVINCE —

PAR

GUSTAVE FLAUBERT

PARIS

MICHEL LÉVY FRÈRES, LIBRAIRES-ÉDITEURS

Wychowana w klasztorze, namiętnie czytająca powieści Waltera Scotta i romanse Emma Bovary przez całe życie tęskni do wyzwolenia z otaczającej ją rzeczywistości, marzy o wielkiej romantycznej miłości. Opisując jej życie, narrator powieści z ironią ukazuje kontrast marzeń Emmy z rzeczywistością: jej mąż Karol przybywa do niej nie na wspaniałym rumaku, jak mityczni rycerze, lecz na zwykłej chabecie; zamiast pełnego przepychu przyjęcia weselnego kobieta jest zmuszona do uczestnictwa w prostackiej, wiejskiej uczcie. Kobieta traktuje swoje życie jako serię ról do odegrania: poszukując nieosiągalnego szczęścia, udaje kolejno żarliwą katoliczkę i kochającą małżonkę. Przełomowym momentem w życiu Emmy jest udział w arystokratycznym balu u markiza d'Andervilliers, w czasie którego kobieta ostatecznie ulega fascynacji życiem wyższych sfer, nie dostrzegając, jak bardzo ich przedstawiciele różnią się od szlachciców-bohaterów czytanych przez nią powieści.
Ważną rolę w kreacji postaci odgrywa symbolika luster i okien. Motyw przeglądania się bohaterki w lustrze towarzyszy jej próbom odnalezienia w życiu romantyzmu, przeżycia namiętności znanej jej z powieści, obserwacja własnej postaci w zwierciadle ekscytuje jej wyobraźnię. Z kolei spojrzenie przez okno prowadzi ją każdorazowo do częściowego zrozumienia, iż jej marzenia nie mają związku z prawdziwym życiem. Przy oknie kobieta czyta również pożegnalny list od swojego kochanka, który ją porzucił.

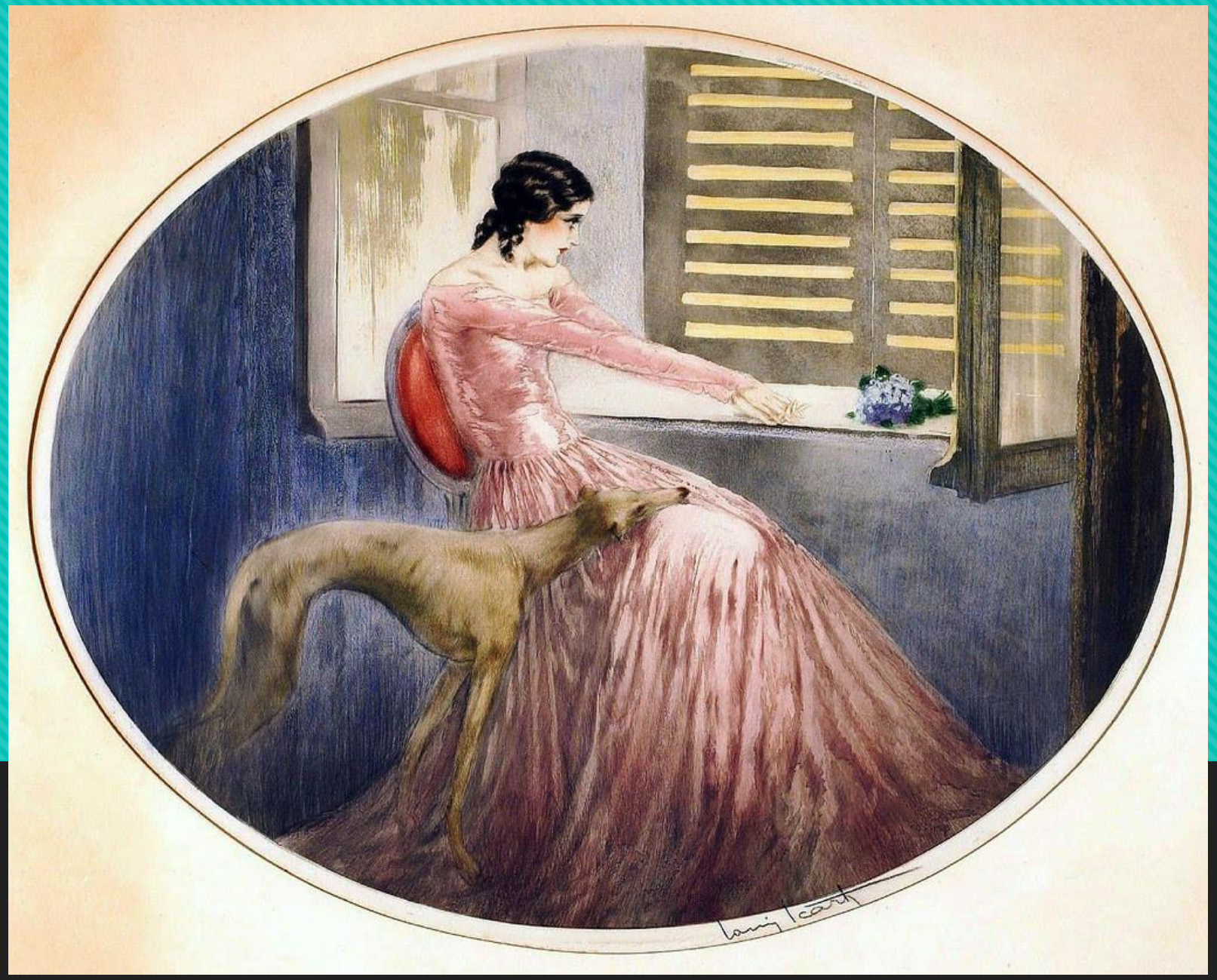

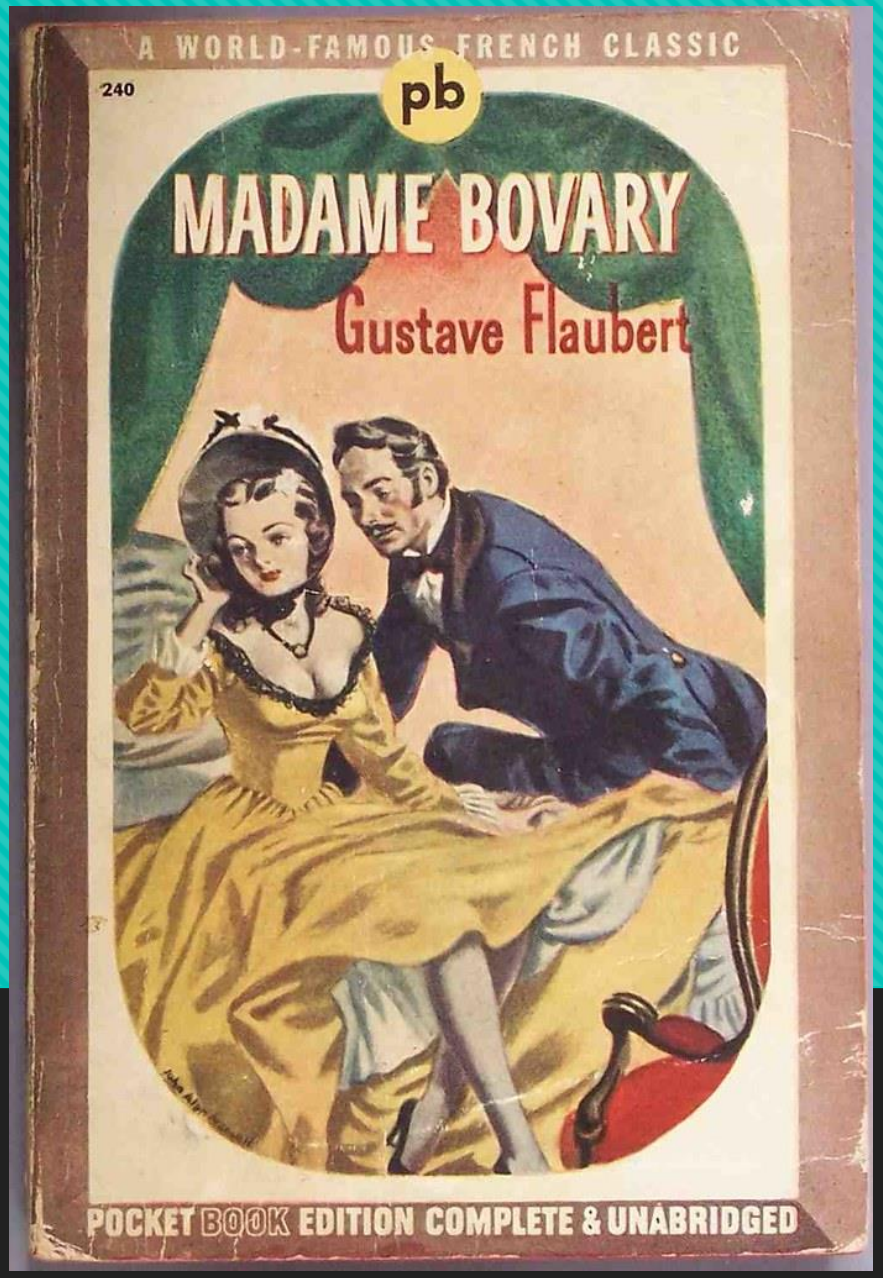
A WORLD-FAMOUS FRENCH CLASSIC
240
pb
MADAME BOVARY
Gustave Flaubert
POCKET BOOK EDITION COMPLETE & UNABRIDGED

Potop – druga z powieści tworzących Trylogię Henryka Sienkiewicza wydana w 1886 roku (pozostałe części to Ogniem i mieczem i Pan Wołodyjowski), opowiadająca o potopie szwedzkim z lat 1655–1660.

Głównym bohaterem powieści jest młody chorąży orszański Andrzej Kmicic, który przybywa na Laudę, aby zgodnie z testamentem Herakliusza Billewicza poślubić jego wnuczkę Aleksandrę Billewiczównę. W tym też momencie rozpoczyna się powieść. Akcja przedstawia okres z lat 1655–1657.

Powieść była pierwotnie wydana w odcinkach w latach 1884–1886 w dzienniku krakowskim Czas i, z minimalnym opóźnieniem w stosunku do Czasu, także w warszawskim Słowie i Kurierze Poznańskim. Pierwsze wydanie książkowe w 1886 w Warszawie. Część rękopisu powieści przechowywana jest w Ossolineum we Wrocławiu.

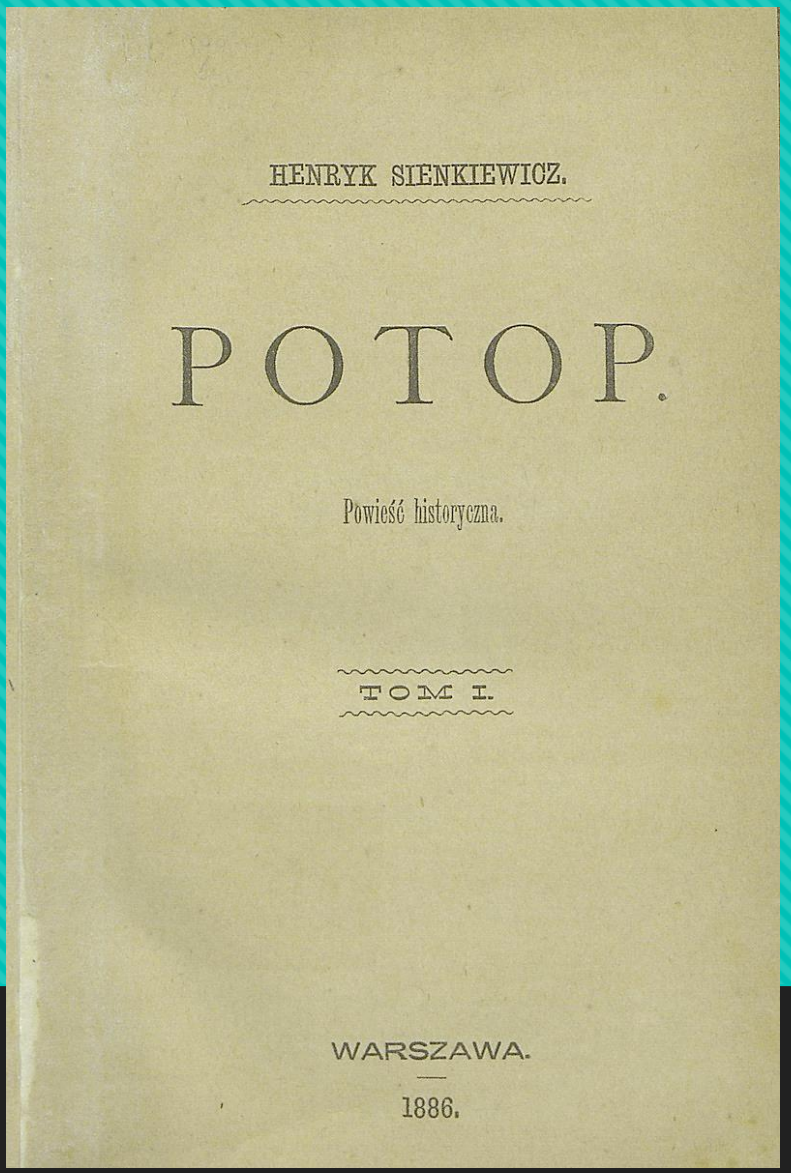

Aleksandra Billewiczówna, Oleńka – jedna z głównych postaci Potopu Henryka Sienkiewicza. Epizodycznie pojawia się także w powieści Pan Wołodyjowski. Litwinka, należąca do szlachty laudańskiej i oddana jej pod opiekę po śmierci dziadka Herakliusza Billewicza. Posiadała wieś Wodokty.

Dziadek Oleńki w testamencie obiecał jej rękę chorążemu orszańskiemu Andrzejowi Kmicicowi – w przypadku gdyby go nie przyjęła, miała pójść do zakonu. Zakochała się w Kmicicu od pierwszego wejrzenia, jednak zachowanie jego kompanii, a także pozostanie żołnierza u boku Janusza Radziwiłła zniechęciło ją do chorążego. Dopiero w 1658 roku, po odkupieniu win przez Kmicica, zgodziła się za niego wyjść. W międzyczasie o jej rękę bezskutecznie zabiegali Michał Wołodyjowski i książę Bogusław Radziwiłł, adorował ją także Ketling.

W ekranizacji Jerzego Hoffmana z 1974 roku w postać Oleńki wcieliła się Małgorzata Braunek.

MŁODA POLSKA

Chłopi – powieść społeczno-obyczajowa Władysława Stanisława Reymonta publikowana w odcinkach w latach 1902–1908 w „Tygodniku Ilustrowanym", wydana w latach 1904–1909 w Warszawie w wydawnictwie „Gebethner i Wolff".

Pisarz otrzymał za ten utwór literacką Nagrodę Nobla w 1924. Powieść ukazuje życie społeczności zamieszkującej wieś Lipce na przestrzeni czterech pór roku.

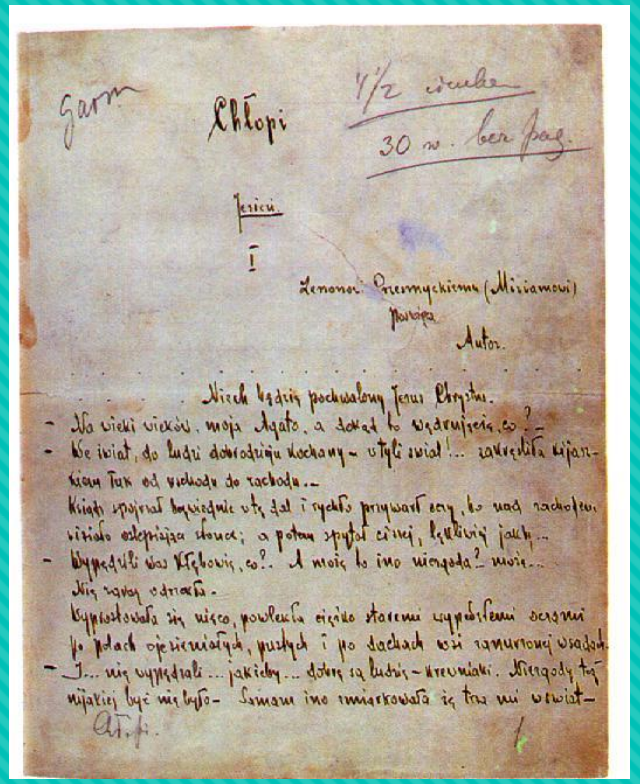

Jagna (Agnieszka) Paczesiówna – osiemnastoletnia córka Dominikowej, urodziwa i utalentowana plastycznie. Ma duże powodzenie u mężczyzn i wdaje się w liczne romanse. Zmuszona przez matkę wychodzi dla majątku za Borynę, ale nie kocha go, dlatego też zdradza z Antkiem i innymi. Ostatecznie zostaje pohańbiona i wygnana ze wsi przez społeczność.

Hanka (Anna) Borynowa z domu Bylicówna – żona Antka. Pochodzi z biednej rodziny. Z początku nie ma własnego zdania, nielubiana przez teścia i męża. Upokorzona i pozostawiona sama na gospodarce nabiera pewności siebie, staje się zaradna, chytra i dumna, przejmuje majątek po teściu i wypędza Jagnę. Wprawia Antka w podziw i odzyskuje jego miłość.

Magda – córka Boryny, siostra Antka, żona kowala Michała, upomina się o swoje wiano.

Józka Borynianka – małoletnia córka Boryny, zajmuje się gospodarstwem.

Dominikowa (Marcjanna Paczesiowa) – wdowa, matka Jagny i dwóch dorosłych synów, których despotycznie wykorzystuje. Wiejska znachorka, a jednocześnie dewotka.

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus.
Na wieki wieków, moja Agato, a dokąd to wędrujecie, co?..
We świat, do ludzi dobrodzieju kochany – w tyli świat!... zakreśliła kijaszkiem łuk od wschodu do zachodu..
Ksiądz spojrzał bezwiednie w tę dal i rychło przywarł oczy, bo nad zachodem wisiało oślepiające słońce; a potem spytał ciszej, lękliwiej jakby...
– Wypędzili was kłębowie, co?.. A może to ino niezgoda? może...
Nie zaraz odrzekła.
Wyprostowała się nieco, powlekła ciężko staremi wypełzłemi oczami po polach ojesieniałych, pustych i po dachach wsi zanurzonej wsadzie...
... nie wypędzali ... są ludzie – krewniaki. Niezgody tak
niakiej być nie było –

Wesele – dramat autorstwa Stanisława Wyspiańskiego, wystawiony po raz pierwszy w Teatrze Miejskim w Krakowie 16 marca 1901 roku w reżyserii Adolfa Walewskiego. Dramat ten uważany jest za jedno z najważniejszych dzieł epoki Młodej Polski; przyniósł on autorowi wielką popularność.

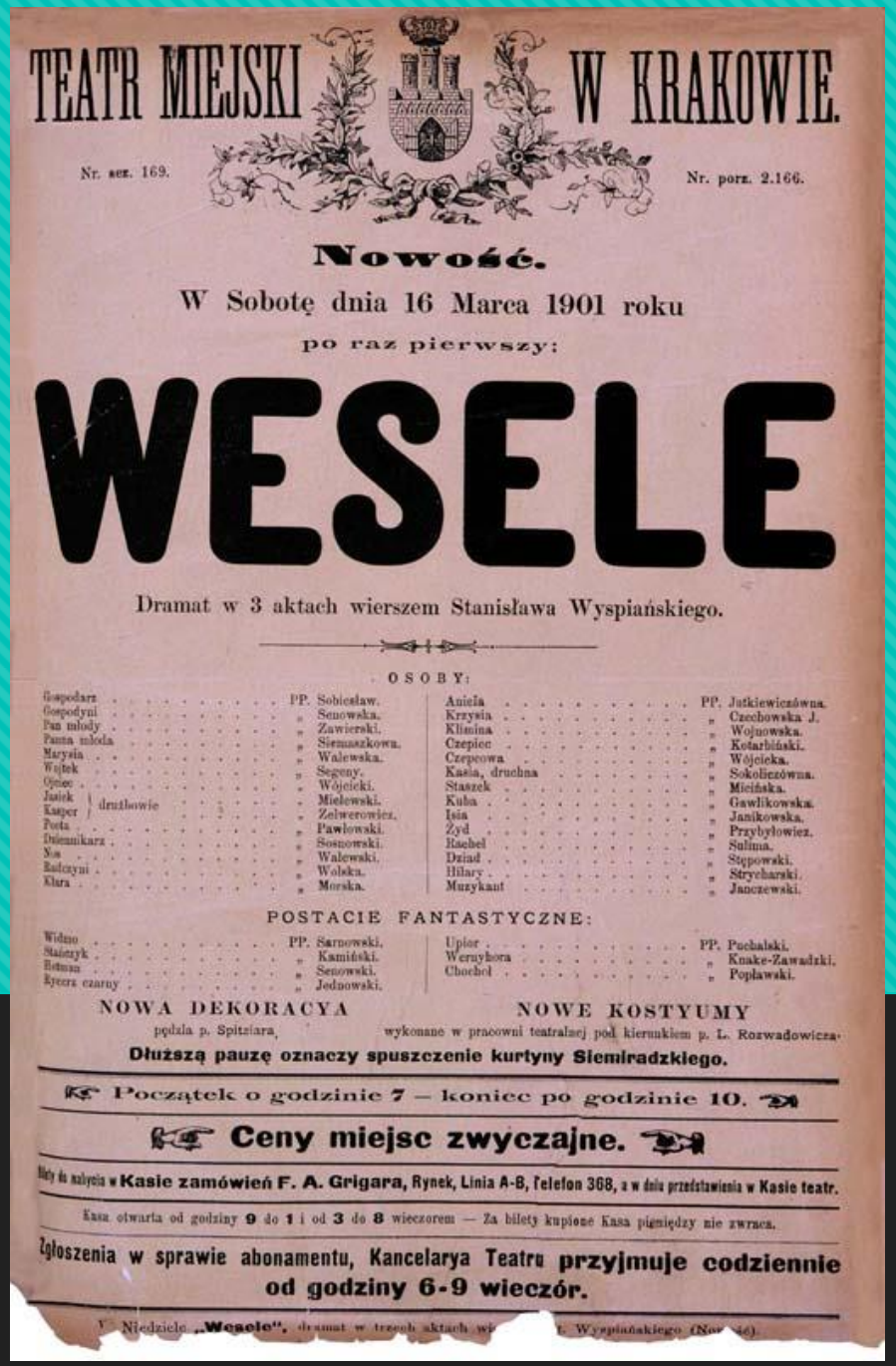

TEATR MIEJSKI W KRAKOWIE.

Nr. ser. 169. Nr. porz. 2.166.

Nowość.

W Sobotę dnia 16 Marca 1901 roku

po raz pierwszy:

WESELE

Dramat w 3 aktach wierszem Stanisława Wyspiańskiego.

OSOBY:

Gospodarz	PP. Sobiesław.	Anieła	PP. Jutkiewiczówna.
Gospodyni	„ Senowska.	Krzysia	„ Czechowska J.
Pan młody	„ Zawierski.	Klimina	„ Wojnowska.
Panna młoda	„ Siemaszkowa.	Czepiec	„ Kotarbiński.
Marysia	„ Walewska.	Czepcowa	„ Wójcicka.
Wojtek	„ Segeny.	Kasia, druhna	„ Sokoliczówna.
Ojciec	„ Wójcicki.	Staszek	„ Miciński.
Jasiek, drużbowie	„ Mielewski.	Kuba	„ Gawlikowska.
Kasper, drużbowie	„ Zelwerowicz.	Isia	„ Janikowska.
Poeta	„ Pawłowski.	Żyd	„ Przybyłowicz.
Dziennikarz	„ Sosnowski.	Rachel	„ Sulima.
Nos	„ Walewski.	Dziad	„ Stępowski.
Radczyni	„ Wolska.	Hilary	„ Strycharski.
Klara	„ Morska.	Muzykant	„ Janczewski.

POSTACIE FANTASTYCZNE:

Widmo	PP. Sarnowski.	Upiór	PP. Puchalski.
Stańczyk	„ Kamiński.	Wernyhora	„ Knake-Zawadzki.
Hetman	„ Senowski.	Chochoł	„ Popławski.
Rycerz czarny	„ Jednowski.		

NOWA DEKORACYA pędzla p. Spitzbara.

NOWE KOSTYUMY wykonane w pracowni teatralnej pod kierunkiem p. L. Rozwadowicza.

Dłuższą pauzę oznaczy spuszczenie kurtyny Siemiradzkiego.

Początek o godzinie 7 — koniec po godzinie 10.

Ceny miejsc zwyczajne.

Bilety do nabycia w **Kasie zamówień F. A. Grigara**, Rynek, Linia A-B, Telefon 368, a w dniu przedstawienia w Kasie teatr.

Kasa otwarta od godziny **9** do **1** i od **3** do **8** wieczorem — Za bilety kupione Kasa pieniędzy nie zwraca.

Zgłoszenia w sprawie abonamentu, Kancelarya Teatru przyjmuje codziennie od godziny 6-9 wieczór.

W Niedzielę **„Wesele"**, dramat w trzech aktach wi[illegible] Wyspiańskiego (Now[illegible]

Postacie autentyczne

Gospodyni – jej pierwowzorem była Anna Tetmajerowa z domu Mikołajczykówna, starsza siostra Panny Młodej, żona Włodzimierza Tetmajera
Panna Młoda – jej pierwowzorem była Jadwiga Mikołajczykówna
Marysia – jej pierwowzorem była Maria Mikołajczykówna, młodsza siostra Anny i starsza siostra Jadwigi; była zaręczona z malarzem Ludwikiem de Laveaux, który zmarł na gruźlicę
Radczyni – jej pierwowzorem była Antonina Domańska, ciotka Lucjana Rydla; autorka powieści dla młodzieży, np. Historia żółtej ciżemki
Haneczka – jej pierwowzorem była siostra Lucjana Rydla, Anna Rydlówna
Isia – jej pierwowzorem była Jadwiga Tetmajer-Naimska, najstarsza córka Anny i Włodzimierza Tetmajerów, później malarka
Rachela – jej pierwowzorem była Pepa Singer, córka karczmarza z Bronowic
Maryna i Zosia – ich pierwowzorami były Maryna i Zofia Pareńskie, córki Elizy Pareńskiej, krakowskiej znajomej Wyspiańskiego; Zosia została później żoną Tadeusza Boya-Żeleńskiego
Klimina – jej pierwowzorem była wdowa po wójcie, matka chrzestna Isi.

Wesele
RACHEL
Przyszłam na chwilę,
gdzie ta chata rozśpiewana,
przybiegłam jak ćmy, jak motyle,
co biegą — gdzie zapalona
lampa — ale odejdę w pokorze
do dom
i będę sobie wyobrażać pana
z daleka,
a jak będę zakochana,
przyszlę panu list i klucz.
POETA
A wlócz się, poezjo, wlócz.
(...)
RACHEL
Zaproście tu na Wesele
wszystkie dziwy, kwiaty, krzewy,
pioruny, bezeczenia, śpiewy...
POETA
I chochoła!
PUSTELNIK
Gdzie wiedziesz dzieci!
MŁODA
Na ofiarę.
(...)
PUSTELNIK
Co chcesz — ty widzę oszala
MŁODA
Chcę by się wielka stała
rzecz — tam.
PUSTELNIK
Zbrodnia!
MŁODA
Za grzech śmiertelny.
PUSTELNIK
Zbrodnia!
MŁODA
Ja spłonę, dzieci spłoną!

Moralność pani Dulskiej – dramat Gabrieli Zapolskiej, którego prapremiera odbyła się w 1906 r. w Krakowie, a wydany został w Warszawie w 1907 r. Jedno z najważniejszych dzieł autorki.

Pierwsza część cyklu „Moralność pani Dulskiej", z kontynuacjami Pani Dulska przed sądem i Śmierć Felicjana Dulskiego. Sztuka grana także z podtytułem tragifarsa kołtuńska.

Ten dramat został wybrany jako lektura w ramach "Narodowego Czytania" w 2021 roku.

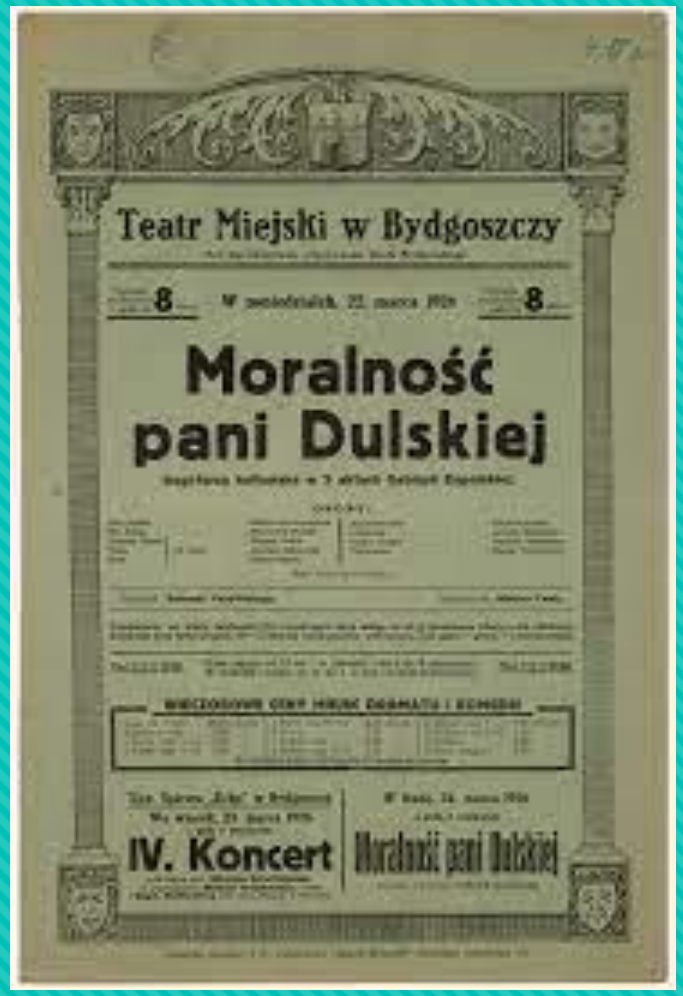

Główna bohaterka – Aniela Dulska – jest postacią obłudną, dwulicową, fałszywą, chciwą, nie potrafi okazać życzliwości, gardzi ludźmi biednymi, słabymi i wrażliwymi. Wszystko, co robi, robi na pokaz. Jej postawa, nazywana dulszczyzną, prezentuje pozorną moralność; życie w zakłamaniu i obłudzie. Przymyka oko na romans jej syna z Hanką, aby tylko ten nie włóczył się nocami po lokalach (w rzeczywistości Dulska nie wyobraża sobie małżeństwa Zbyszka z Hanką, uważałaby to za hańbę dla jej rodziny i splamienie honoru). Problem pojawia się, gdy Hanka zachodzi w ciążę.

DWUDZIESTOLECIE MIĘDZYWOJENNE

Noce i dnie – powieść Marii Dąbrowskiej wydana w latach 1931–1934 w Warszawie w wydawnictwie Jakuba Mortkowicza: tom 1 Bogumił i Barbara (1931, na stronie tytułowej 1932), tom 2 Wieczne zmartwienie (1932), tom 3 (część 1 i 2) Miłość (1933), tom 4 (część 1 i 2) Wiatr w oczy (1934).

Powieść Noce i dnie w zgodnej ocenie krytyków literatury uważana jest za najlepszą powieść epicką w dwudziestoleciu międzywojennym. Za powieść tę Dąbrowska otrzymała Państwową Nagrodą Literacką w 1933, była też nominowana do Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1939, 1957, 1959, 1960 i 1965.

Powieść przedstawia dzieje kilku pokoleń rodziny szlacheckiej Niechciców (Bogumił Niechcic i Barbara z Ostrzeńskich Niechcicowa) na tle doniosłych przeobrażeń społecznych i politycznych w podwójnej perspektywie: historycznej i egzystencjalnej.

Barbara Joanna Niechcic (z domu Ostrzeńska) – najmłodsza córka Ostrzeńskich, pochodziła z zubożałej szlachty, od wczesnej młodości zarabiała, udzielając korepetycji, zakochała się w Józefie Toliboskim, który po dwóch latach porzucił ją i ożenił się z bogatą panną. Barbara wyszła wówczas za starszego od niej Bogumiła Niechcica. Jej pierwszy syn Piotruś zmarł w wieku czterech lat. Potem przyszły na świat Agnieszka, Emilka i Tomaszek. Barbara nie czuła się z mężem szczęśliwa, całe życie kochała Toliboskiego, którego często wspominała. Po śmierci męża sprzedała Pamiętów i przeprowadziła się do Kalińca. Barbara jest typową osobowością neurotyczną i pesymistką, wiecznie zamartwiającą się o cały świat. Marzy o życiu w mieście, ale kiedy się tam przeprowadza, wszystko ją denerwuje. Jest pełna sprzeczności. Spokój i harmonię odzyskuje dopiero pod koniec życia.

Agnieszka Niechcic-Śniadowska – córka Bogumiła i Barbary, jej losy począwszy od III tomu powieści stają się centralnym wątkiem książki. Dziewczyna niesłychanie zdolna, która dzięki własnej inteligencji dostała się na studia do Genewy, wyraźnie odróżnia się od reszty rodzeństwa. Jest podobna do ojca – kocha i afirmuje świat i ludzi, jej młodzieńczą był Janusz Ostrzeński, z którym jednak musiała się rozstać, ze względu na jego związek z Celiną. Na studiach w Szwajcarii Agnieszka poznała Marcina Śniadowskiego, w którym się bez pamięci zakochała. Zaangażowała się również w działalność społeczną i konspiracyjną. Wzięła ślub ze Śniadowskim i jeździła z nim po całej Europie.

Emilka Niechcic-Bartołd– córka Bogumiła i Barbary, nie miała zdolności do nauki, interesowały ją jedynie romanse, po śmierci ojca nie zważając na żałobę, urządzała w domu zabawy, wyszła za Seweryna Bartołda i zamieszkała z nim w Zabłociu.

Florentyna Klicka Niechcic – matka Bogumiła, po śmierci męża na Syberii powróciła do kraju, zmarła w dniu ślubu Bogumiła i Barbary.

Jadwiga Jaranczewska-Ostrzeńska – matka Barbary, pochodziła z zamożnego rodu, została siłą wydana za mąż i była bardzo nieszczęśliwa. Miała sześcioro dzieci, z których przeżyło czworo. Kiedy owdowiała, przeprowadziła się z dziećmi do Kalińca i prowadziła stancję dla uczniów, na starość zamieszkała z Bogumiłem i Barbarą.

Teresa Ostrzeńska Kociełł – najstarsza siostra Barbary, żona Lucjana Kociełła, z powodu alkoholizmu męża udzielała korepetycji, miała 2 córki: Sabinę i Oktawię. Miała romans z Tadeuszem Krępskim. Zmarła młodo.

BIBLIOGRAFIA

- https://polszczyzna.pl/motyw-kobiety-w-literaturze/
- https://historycy.pl/spoleczenstwo/fghh/kobiety-w-sredniowieczu.html
- http://www.lo1.opole.pl/images/MATURA_LEKTURY/REDNIOWIECZE.pdf
- https://aleklasa.pl/liceum/c335-wiedza-w-tabelach/sredniowiecze-tabela#:~:text=%C5%9AREDNIOWIECZE%20%E2%80%93%20TABELA%20%20%20TABELA%20%E2%80%93%20%C5%9AREDNIOWIECZE,kulturze%20epo%20...%20%2010%20more%20rows%20
- https://pl.wikipedia.org/wiki/Desdemona_(Otello)
- http://lepszestrony.pl/ideal-urody-kobiecej-w-literaturze-i-sztuce
- https://www.epoki-literackie.pl/motywy-literackie/motyw-kobiety/
- https://pl.wikipedia.org/wiki/Lalka_%28powie%C5%9B%C4%87%29
- https://pl.wikipedia.org/wiki/Nad_Niemnem

- https://pl.wikipedia.org/wiki/Pani_Bovary
- https://pl.wikipedia.org/wiki/Potop_(powie%C5%9B%C4%87)
- https://pl.wikipedia.org/wiki/Ch%C5%82opi_%28powie%C5%9B%C4%87%29
- https://pl.wikipedia.org/wiki/Wesele_(dramat)
- https://pl.wikipedia.org/wiki/Moralno%C5%9B%C4%87_pani_Dulskiej#cite_note-4
- https://pl.wikipedia.org/wiki/Noce_i_dnie_(powie%C5%9B%C4%87)
- www.google.com
- https://pixabay.com/pl
- https://eszkola.pl/jezyk-polski/bohaterowie-3033.html?strona=2